

UWAGI ANALITYCZNE

I. LUDNOŚĆ

1. Stan i struktura ludności

W województwie śląskim w 2002 r. spisano 809,5 tys. osób w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego, co stanowiło 17,1% ludności województwa oraz 17,2% ludności w gospodarstwach domowych. Z tej grupy osób 498,9 tys. tj. 61,6% zamieszkiwało na terenach wiejskich (50,0% ogółu ludności na wsi). Pozostałe 310,6 tys. osób, tj. 38,4% mieszkało w mieście (8,0% ludności miejskiej). W kraju aż 81,2% ludności w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego to mieszkańcy wsi.

Ludność związana z rolnictwem w porównaniu do wyników spisu rolnego z 1996 r., zmniejszyła się o 161,8 tys. osób, tj. o 16,7%. Na spadek tej liczby złożyło się między innymi zmniejszenie liczby ludności wiejskiej o 18,2% i miejskiej o 14,1%.

W 2002 r. ludność w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego w województwie śląskim stanowiła 7,7% tej kategorii ludności w kraju (w 1996 r. – 8,4%). Udział ten w układzie miasto – wieś wyniósł odpowiednio 15,8% i 7,2%.

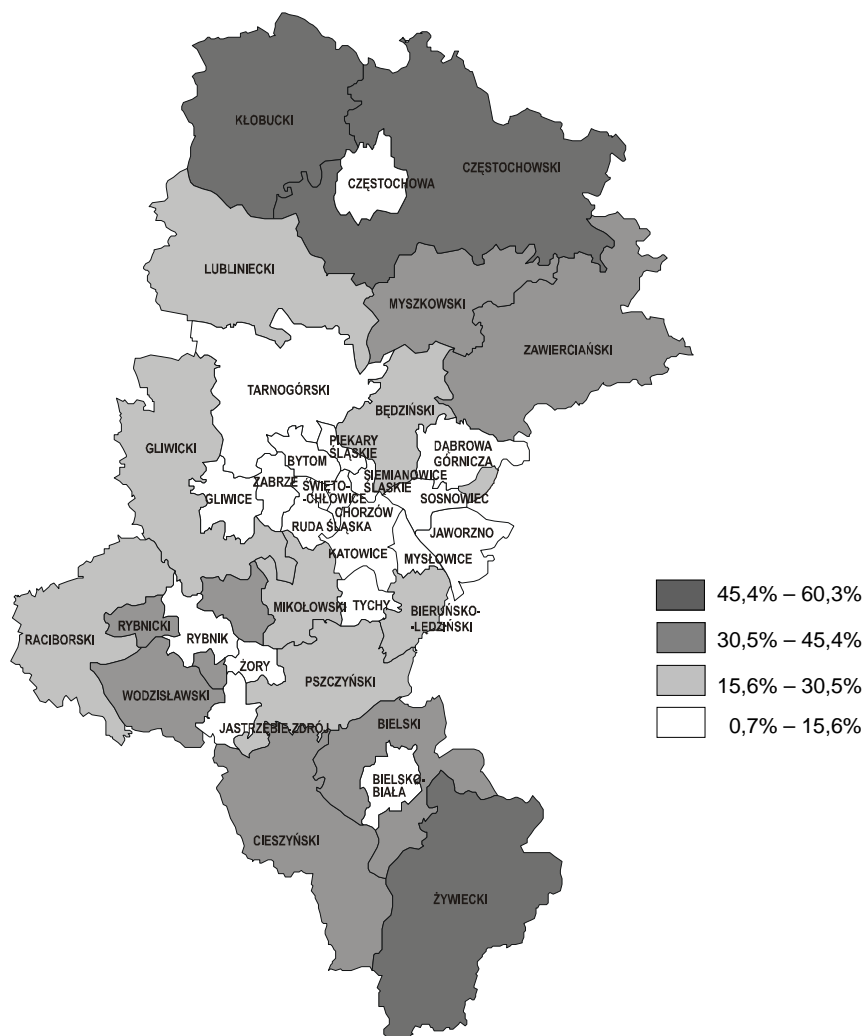
Ludność w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według płci

WYSZCZEGÓLNIENIE	1996			2002				
	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem		męż- czyźni	kobiety	na 100 męż- czyzn przypada kobiet
	w tysiącach			1996= 100	w tysiącach			
WOJEWÓDZTWO	971,3	476,5	494,8	809,5	83,3	401,2	408,3	102
Miasta	361,7	175,3	186,4	310,6	85,9	152,6	158,0	104
Wieś	609,6	301,2	308,4	498,9	81,8	248,6	250,3	101
Kraj	11559,9	5783,4	5776,5	10474,5	90,6	5280,6	5193,9	98
Kraj = 100	8,4	8,2	8,6	7,7	x	7,6	7,9	x

Odsetek ludności związanej z rolnictwem w poszczególnych podregionach był zróżnicowany i kształtował się od 9,6% ogółu ludności w podregionie centralnym śląskim do 34,6% w podregionie częstochowskim. Konsekwentnie wśród powiatów największy udział ludności związanej z rolnictwem, tj. 60,3% ogółu ludności odnotowano w powiecie częstochowskim, a najmniejszy udział, tj. 0,7% ogółu ludności w mieście na prawach powiatu Świętochłowice.

LUDNOŚĆ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNEGO W 2002 R.

w % ogółu ludności powiatu

W strukturze ludności związanej z rolnictwem według płci odnotowano niewielką przewagę kobiet – 50,4% wobec 49,6% mężczyzn, na 100 mężczyzn przypadały 102 kobiety. Współczynnik feminizacji na wsi wyniósł 101, a w mieście 104. W stosunku do spisu rolnego z 1996 r. współczynniki te zmniejszyły się nieznacznie, kiedy to na wsi na 100 mężczyzn przypadały 102 kobiety, a w miastach 106 kobiet.

W kraju natomiast przeważali mężczyźni i ich udział wyniósł tyle samo, tj. 50,4%, co odsetek kobiet w województwie śląskim. Krajowy współczynnik feminizacji wskazał, że na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet.

Ludność w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według powierzchni użytków rolnych

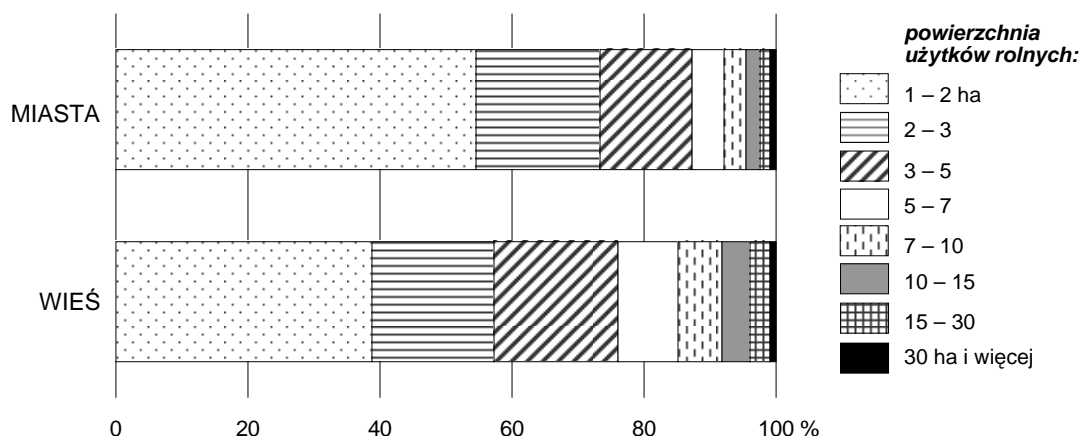
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		Miasta		Wieś	
	1996	2002	1996	2002	1996	2002
	w tysiącach					
OGÓŁEM	971,3	809,5	361,7	310,6	609,6	498,9
ludność w gospodarstwach domowych:						
Z właścicielem zwierząt gospodarskich	2,0	4,0	0,9	2,6	1,1	1,3
Z użytkownikiem działki rolnej	539,0	420,9	265,0	205,6	274,0	215,3
o powierzchni UR:						
0,1 – 0,5 ha	406,5	290,0	211,1	147,6	195,4	142,4
0,5 – 1,0 ha	132,5	130,9	53,9	58,0	78,6	72,9
Z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	430,3	384,6	95,7	102,3	334,5	282,3
o powierzchni UR:						
1 – 2 ha	179,8	165,8	52,6	55,9	127,2	109,8
2 – 3	78,0	71,1	17,1	19,0	60,9	52,0
3 – 5	78,1	66,9	13,1	14,3	65,0	52,6
5 – 7	39,2	31,3	5,1	5,0	34,1	26,3
7 – 10	28,5	21,9	3,7	3,4	24,9	18,5
10 – 15	16,7	14,4	2,3	2,2	14,4	12,2
15 – 20	5,0	5,5	0,8	0,9	4,2	4,6
20 – 30	3,0	4,0	0,5	0,7	2,5	3,3
30 – 50	1,1	2,2	0,2	0,5	0,9	1,7
50 – 100	0,5	1,0	0,2	0,2	0,3	0,8
100 ha i więcej	0,4	0,5	0,1	0,1	0,3	0,4

W 2002 r. wśród ludności związanej z rolnictwem co druga osoba zamieszkiwała z użytkownikiem działki rolnej – 420,9 tys. osób (52,0%, w 1996 r. – 55,5%). Nieco mniej bo 384,6 tys. osób (47,5%, w 1996 r. – 44,3%) zamieszkiwało z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha. Zaledwie 0,5% (w 1996 r. – 0,2%) stanowiła ludność związana z właścicielem zwierząt gospodarskich.

Odsetek ludności w gospodarstwach domowych z użytkownikiem działki rolnej o powierzchni użytków rolnych do 0,5 ha wyniósł 69%, a pozostałe 31% dotyczyło ludności związanej z działkami rolnymi o powierzchni użytków rolnych od 0,5 do 1,0 ha. W układzie miasto – wieś odnotowano równowagę liczby ludności związanej z działkami rolnymi i tak w mieście było to 49% tej grupy ludności, a na wsi 51%.

W porównaniu z 1996 r. liczba ludności w gospodarstwach domowych z użytkownikiem działki rolnej zmniejszyła się o 118,1 tys. osób, tj. o 22%.

LUDNOŚĆ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UŻYTKOWNIKIEM INDYWIDUALNEGO GOSPODARSTWA ROLNEGO WEDŁUG POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH W 2002 R.

Większość ludności związanej z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha, zamieszkiwała na terenach wiejskich (73%, dla porównania w 1996 r. – 78%), stanowiąc 28% ogółu ludności na wsi. Ludność powiązana z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi o powierzchni użytków rolnych do 5 ha stanowiła aż 79% ogółu ludności tej kategorii, w tym na wsi 76%. W stosunku do poprzedniego spisu rolnego odsetki te niewiele się zmieniły, gdyż wówczas wyniosły 78% oraz na wsi 76%. Należy zaznaczyć, że liczba ludności związanej z tą grupą gospodarstw o powierzchni użytków rolnych do 5 ha wzrosła w miastach, a zmalała na wsi.

Odnotowano natomiast zauważalny wzrost liczby ludności związanej z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi o powierzchni użytków rolnych ponad 20 ha. Najwięcej, tj. ponad dwukrotnie w porównaniu z 1996 r. wzrosła liczba ludności związanej z gospodarstwami o powierzchni użytków rolnych zarówno od 30–50 ha, jak i od 50–100 ha. Wzrost ten w większym stopniu dotyczył wsi niż miast.

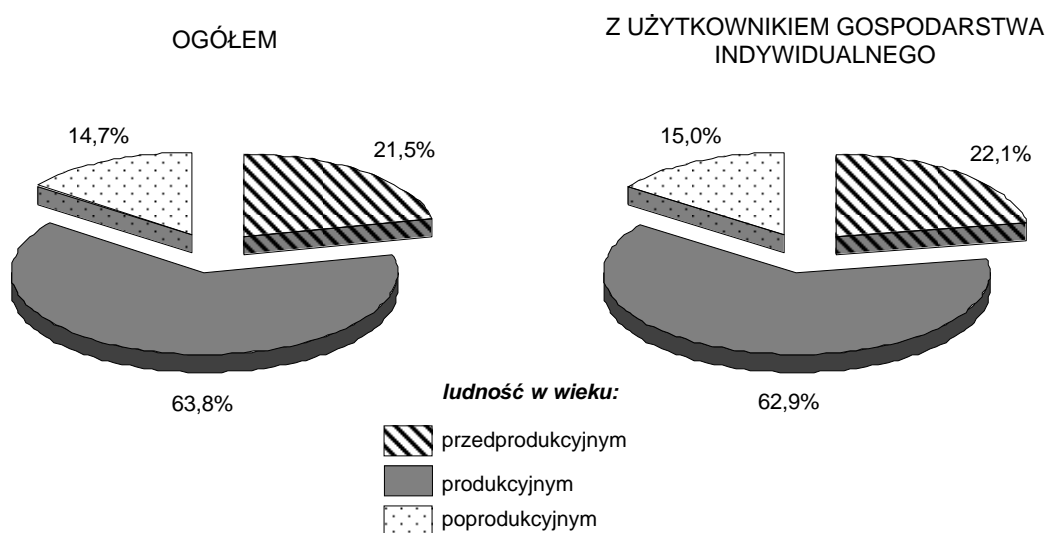
W gospodarstwach domowych z właścicielem zwierząt gospodarskich zamieszkiwało w 2002 r. zaledwie 3991 osób, jednak w stosunku do 1996 r. liczba ta wzrosła prawie dwukrotnie.

Struktura ludności związanej z rolnictwem według typu gospodarstwa indywidualnego w podregionach wykazała, że tylko w podregionie częstochowskim przeważała ludność związana z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha (69%). Natomiast ludność mieszkająca z użytkownikiem działki rolnej dominowała w pozostałych podregionach: rybnicko – jastrzębskim (72%), bielsko – bialskim (55%) i centralnym śląskim (55%).

2. Wiek ludności

Spośród ludności związanej z rolnictwem 22,1% stanowiła ludność w wieku przedprodukcyjnym, 62,9% ludność w wieku produkcyjnym i 15,0% w wieku poprodukcyjnym. W porównaniu do struktury wieku ogółu ludności w gospodarstwach domowych w województwie śląskim, wśród ludności związanej z rolnictwem odnotowano większy udział osób w wieku przedprodukcyjnym (o 0,6 pkt procentowego) oraz w wieku poprodukcyjnym (o 0,3 pkt), natomiast odsetek osób w wieku produkcyjnym był niższy o 0,9 pkt procentowego.

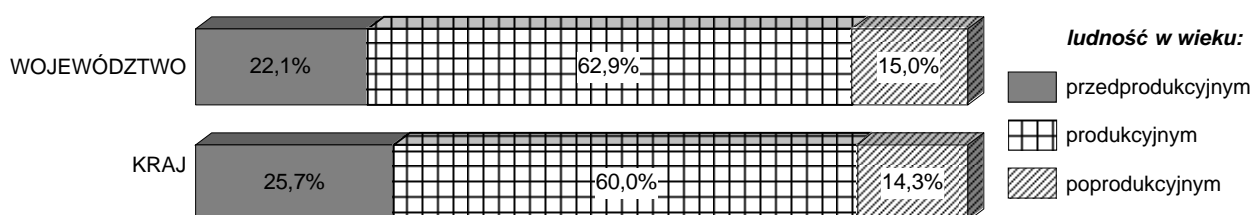
STRUKTURA LUDNOŚCI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W 2002 R.

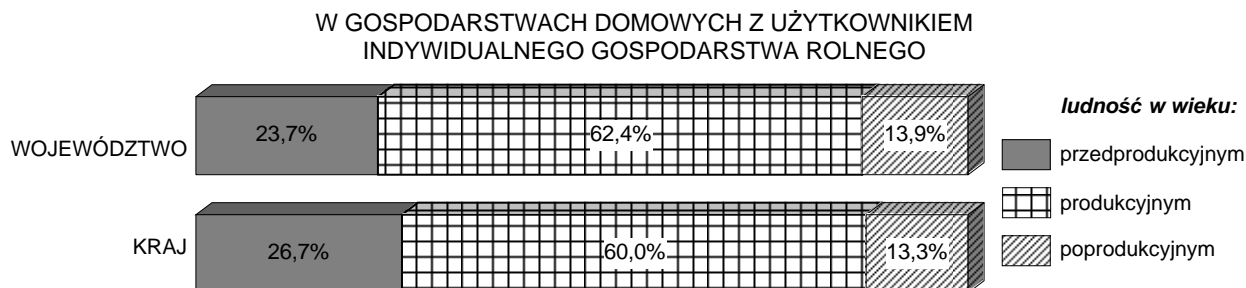
Porównanie struktury wieku ludności związanej z rolnictwem w województwie śląskim i w kraju wskazuje, że ta grupa ludności była w województwie starsza niż w kraju. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym był aż o 3,6 pkt procentowego niższy, natomiast odsetek osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym był wyższy odpowiednio o 2,9 i 0,7 pkt.

LUDNOŚĆ ZWIĄZANA Z ROLNICTWEM WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W 2002 R.

W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNEGO

**LUDNOŚĆ ZWIĄZANA Z ROLNICTWEM
WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W 2002 R. (dok.)**

Struktura wieku ludności związanej z rolnictwem zmieniała się w zależności od wielkości gospodarstwa indywidualnego. W przypadku ludności w gospodarstwach domowych z właścicielem zwierząt gospodarskich i użytkownikiem działki rolnej udział osób w wieku przedprodukcyjnym był niższy niż w przypadku ludności związanej z rolnictwem ogółem (odpowiednio o 2,1 i 1,4 pkt procentowego), wyższy był natomiast udział osób w wieku produkcyjnym (o 0,2 i 0,4 pkt) i poprodukcyjnym (o 1,9 i 1,0 pkt).

Wśród ludności w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego udział osób w wieku przedprodukcyjnym był wyższy niż dla ogółu ludności związanej z rolnictwem. Im większa powierzchnia użytków rolnych indywidualnego gospodarstwa rolnego, tym odsetek osób w wieku produkcyjnym był większy i np. dla gospodarstw o powierzchni użytków rolnych powyżej 20 ha wyniósł 32%. Odsetek osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym był niższy i wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych spadał odpowiednio od 63,2% do 59,4% i od 14,3% do 8,6%.

Ludność w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według ekonomicznych grup wieku i powierzchni użytków rolnych w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	W wieku ^a				
		przedpro- dukcyjnym	produkcyjnym			popro- dukcyjnym
			razem	mobilnym	nie- mobilnym	
OGÓŁEM	809,5	22,1	62,9	38,5	24,4	15,0
ludność w gospodarstwach domowych:						
Z właścicielem zwierząt gospodarskich	4,0	20,0	63,1	36,7	26,4	16,9
Z użytkownikiem działki rolnej	420,9	20,7	63,3	37,4	25,9	16,0
Z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	384,6	23,7	62,4	39,6	22,8	13,9
o powierzchni UR:						
1 – 2 ha	165,8	22,5	63,2	39,3	23,9	14,3
2 – 5	138,0	23,1	62,6	39,6	23,0	14,3
5 – 10	53,2	25,4	61,1	40,0	21,1	13,5
10 – 15	14,4	28,8	59,4	40,5	18,9	11,8
15 – 20	5,5	29,6	58,5	40,7	17,8	11,9
20 ha i więcej	7,8	32,0	59,4	41,5	17,9	8,6

^a Bez osób, dla których nie ustalono wieku.

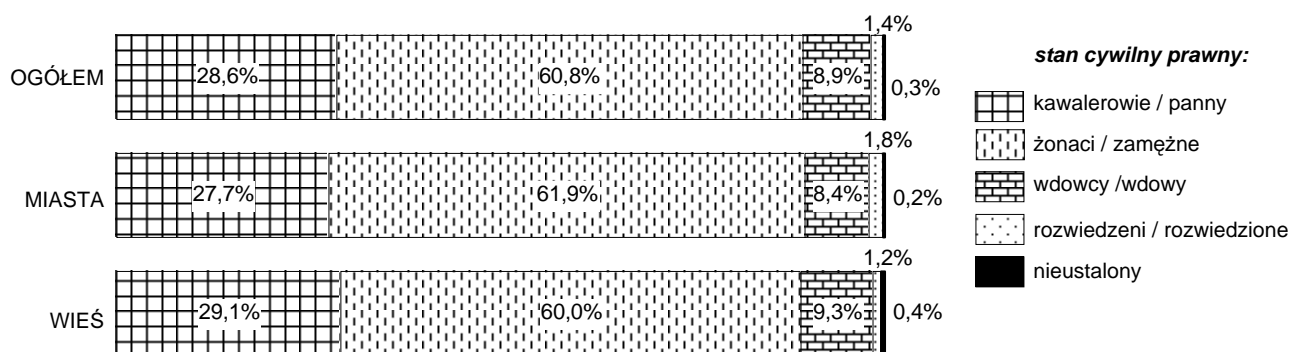
Odzwierciedleniem struktury ludności według ekonomicznych grup wieku jest współczynnik obciążenia, określający ile osób w wieku nieprodukcyjnym przypada na 1000 osób w wieku produkcyjnym. Współczynnik obciążenia wyniósł w 2002 r. dla ludności związanej z rolnictwem 591 (dla ogółu ludności w województwie – 566). W gospodarstwach domowych z właścicielem zwierząt gospodarskich współczynnik ten wyniósł 586, w gospodarstwach domowych z użytkownikiem działki rolnej 581, a z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego 603.

3. Stan cywilny

Wśród ludności związanej z rolnictwem w wieku 15 lat i więcej najwyższy odsetek – 60,8% stanowiły osoby o stanie cywilnym żonaty, zamężna, z których ponad 98% pozostawało w małżeństwie. Kawalerowie i panny stanowili 28,6% ogółu, natomiast osoby owdowiałe 8,9%. Rozwiedzeni oraz separowani stanowili stosunkowo niewielką grupę osób wśród ludności związanej z rolnictwem – 1,4%.

Struktura ludności związanej z rolnictwem w województwie śląskim według stanu cywilnego prawnego była bardzo zbliżona do struktury w kraju.

**LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNEGO WEDŁUG STANU CYWILNEGO
PRAWNEGO W 2002 R.**

Zwraca uwagę – podobnie jak w kraju – wysoki odsetek kawalerów. Szczególnie wysoki jest on w gospodarstwach z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego, gdzie wyniósł 36,2% (wobec odsetka panien – 24,0%). Oznacza to, że na 100 kawalerów przypadało w tych gospodarstwach 66 panien.

Spośród osób o stanie cywilnym wdowiec, wdowa aż 84,6% stanowiły kobiety. Jest to w głównej mierze wynikiem dłuższego życia kobiet niż mężczyzn. Ponad połowa wdów (53,4%) to kobiety, które mieszały w gospodarstwach domowych z użytkownikiem działki rolnej i miały 70 lat i więcej.

Ludność w wieku 15 lat i więcej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według płci i stanu cywilnego prawnego w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Ludność w gospodarstwach domowych					
		z właścicielem zwierząt gospodarskich		z użytkownikiem			
				działki rolnej		indywidualnego gospodarstwa rolnego	
		mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
OGÓŁEM	674,1	W TYSIĄCACH					
		1,7	1,7	172,5	183,4	157,5	157,2
		W ODSETKACH					
Kawalerowie, panny	192,4	31,4	24,1	31,7	23,0	36,2	24,0
Żonaci, zamężne	409,7	63,9	63,0	63,7	60,0	59,6	59,5
Wdowcy, wdowy	60,2	2,6	10,9	2,8	14,8	2,8	15,0
Rozwiedzeni, rozwiedzione	9,7	1,9	1,7	1,5	1,8	1,2	1,3
Separowani, separowane ...	0,4	-	-	0,0	0,1	0,0	0,0
Nie ustalono	1,7	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2

4. Poziom wykształcenia

W NSP 2002 r. poziom wykształcenia ludności dotyczył osób w wieku 13 lat i więcej. Dla porównania wyników spisu 2002 r. i spisu rolnego z 1996 r. w analizie prezentuje się dane dla ludności w wieku 15 lat i więcej. Zarówno dla ludności ogółem jak i dla osób związanych z rolnictwem odnotowano korzystne zmiany w strukturze wykształcenia. W okresie 1996–2002 odsetek osób z wykształceniem ponadpodstawowym wzrósł z 62,3% do 68,3% (w kraju z 51,5% do 59,7%), natomiast obniżył się odsetek osób z wykształceniem podstawowym (o 4,8%) i podstawowym nieukończonym (oraz bez wykształcenia szkolnego) o 2,0%.

W porównaniu z poprzednim spisem rolnym odnotowano wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym (o 2,8%), policealnym i średnim (o 5,6%), przy czym zmiany te były korzystniejsze dla kobiet niż dla mężczyzn.

Ludność w wieku 15 lat i więcej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według poziomu wykształcenia i płci

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Poziom wykształcenia ^a					
		wyższe	średnie i policealne	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukoń- czone i bez wykształce- nia szkolnego	
w odsetkach							
OGÓŁEM	1996	772,5	4,2	24,3	33,8	33,5	4,2
	2002	674,1	7,0	29,9	31,4	28,7	2,2
w tym wieś	1996	479,4	2,8	20,9	34,9	36,4	5,0
	2002	409,5	4,6	26,0	34,0	31,9	2,7
Mężczyźni	1996	374,8	4,5	21,6	43,5	27,5	2,9
	2002	331,8	6,6	26,7	40,1	24,4	1,5
Kobiety	1996	397,7	3,9	26,8	24,6	39,2	5,5
	2002	342,4	7,4	33,0	22,9	33,0	2,9

^a Bez nieustalonego poziomu wykształcenia.

W 2002 r. wśród ludności w wieku 13 lat i więcej w gospodarstwach domowych użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych powyżej 1 ha użytków rolnych przeważały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym 30,9% (w kraju 27,3%) i podstawowym 33,3% (w kraju 37,5%). Natomiast wykształcenie średnie i policealne posiadało 26,2% osób (kraj – 24,8%), a wyższe tylko 5,3% osób (w kraju 5,2%).

Ludność związana z użytkownikiem działki rolnej charakteryzowała się korzystniejszą strukturą według poziomu wykształcenia, przede wszystkim dzięki znacznemu udziałowi ludności mieszkającej w miastach. Osoby będące w wieku 13 lat i więcej o wykształceniu ponadpodstawowym stanowiły 68,7% ludności (w kraju 62,1%). Na podobnym poziomie kształtował się odsetek ludności związanej z gospodarstwami rolnymi powyżej 1 ha, wykształcenie ponadpodstawowe posiadało 62,4% osób (w kraju 55,4%).

Ludność w wieku 13 lat i więcej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według poziomu wykształcenia i płci w 2002 r.

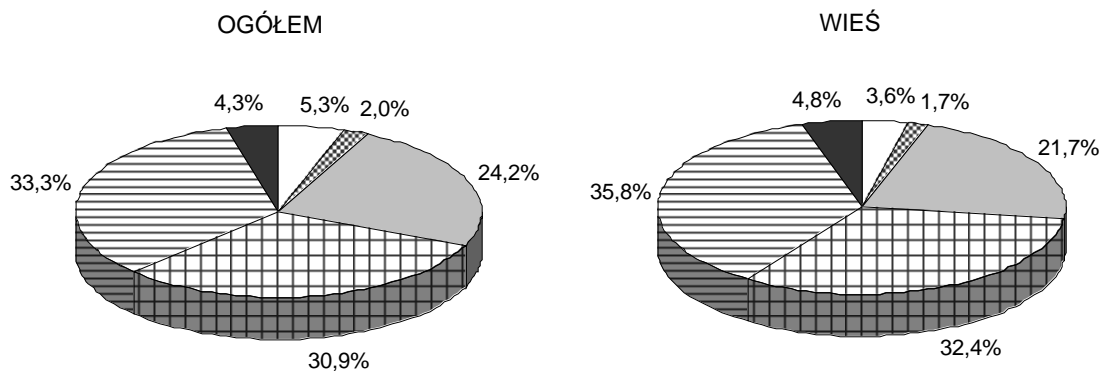
WYSZCZEGÓLNIENIE a – ogółem b – w tym wieś		Ogółem w tys.	Poziom wykształcenia ¹				
			wyższe	średnie i policealne	zasadni- cze zawodowe	podstawo- we ukończone	podsta- wowe nieukoń- czone i bez wykształ- cenia szkolnego
			w odsetkach				
OGÓŁEM	a	699,8	6,8	28,8	30,2	30,5	2,9
	b	425,8	4,6	25,0	32,7	33,6	3,5
Mężczyźni	a	344,9	6,4	25,6	38,6	26,4	2,3
	b	211,2	3,9	21,8	41,5	29,3	2,7
Kobiety	a	354,9	7,2	31,9	22,1	34,6	3,5
	b	214,7	5,0	28,1	24,0	37,8	4,3

¹ Bez nieustalonego poziomu wykształcenia.

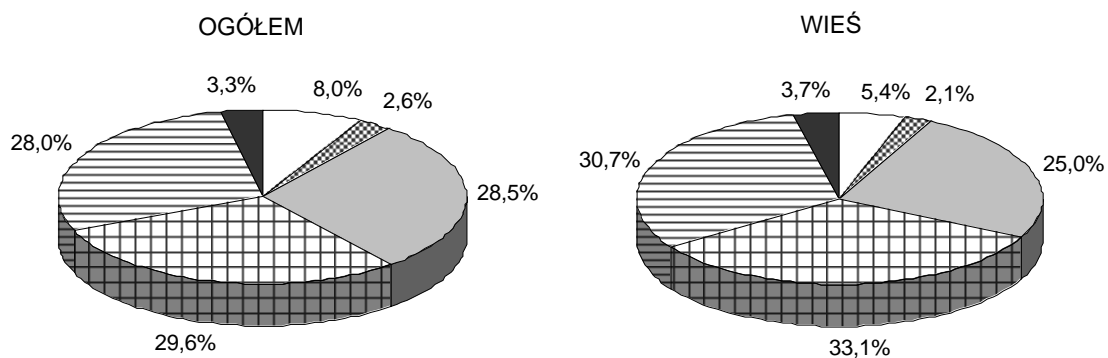
Ludność związana z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego powyżej 1 ha użytków rolnych, a zwłaszcza osoby zamieszkałe na wsi charakteryzowały się mniejszym udziałem wykształcenia wyższego (3,6%) i średniego (23,4%). Natomiast odnotowano więcej osób o wykształceniu zasadniczym zawodowym (32,4%) oraz podstawowym ukończonym (35,8%). Zarówno w województwie jak i w kraju podobna była struktura poziomu wykształcenia w całej zbiorowości osób związanych z rolnictwem.

**LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ ZWIĄZANA Z ROLNICTWEM
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2002 R.**

W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UŻYTKOWNIKIEM
INDYWIDUALNEGO GOSPODARSTWA ROLNEGO

W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UŻYTKOWNIKIEM
DZIAŁKI ROLNEJ

wykształcenie:

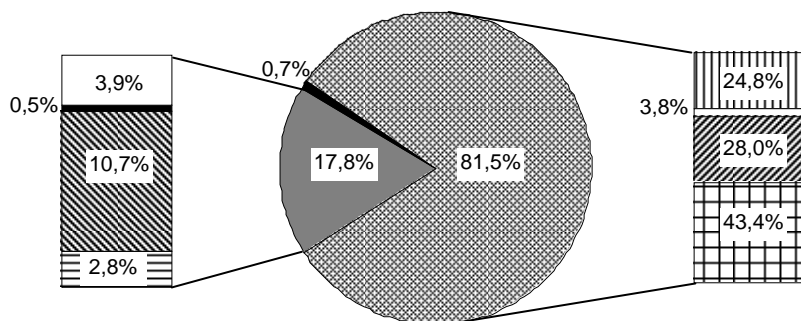
- wyższe
- policealne
- średnie
- zasadnicze zawodowe
- podstawowe ukończone
- podstawowe nieukończone, bez wykształcenia szkolnego oraz o nieustalonym poziomie wykształcenia

5. Źródła utrzymania ludności

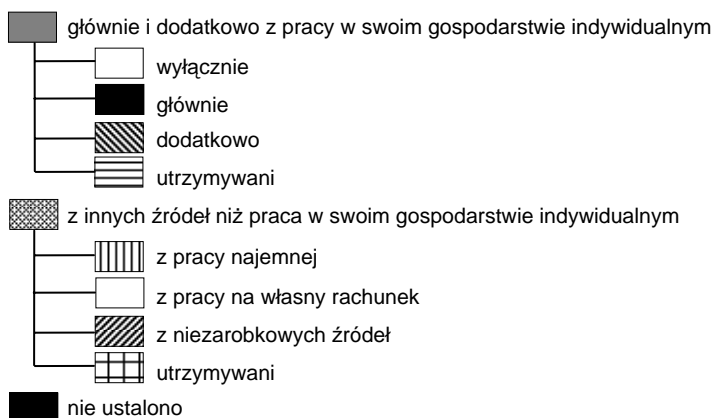
W województwie śląskim w 2002 r. wśród ludności zamieszkałej z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego 144,2 tys. osób, tj. 17,8% to ludność, która utrzymywała się wyłącznie, głównie lub dodatkowo z pracy w swoim gospodarstwie rolnym (w kraju 4031,2 tys. osób tj. 38,5%). Własne źródło utrzymania posiadało 121,8 tys. osób (tj. 15,0%), w tym 31,3 tys. osób (25,7%) utrzymywało się wyłącznie z pracy we własnym gospodarstwie. Głównie z pracy w swoim gospodarstwie utrzymywało się 3,7 tys. osób (3,0%). Natomiast dla 86,7 tys. osób (71,2%) praca we własnym gospodarstwie była dodatkowym źródłem utrzymania. Ludność utrzymująca się z innych źródeł niż praca w swoim gospodarstwie rolnym stanowiła 81,5% ogółu ludności zamieszkałej z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego (w kraju 61,1%).

Wśród tej zbiorowości przeszło połowa ludności, tj. 50,9% związanej z rolnictwem utrzymywało się z pracy najemnej, a 19,6% osób utrzymywało się z emerytury pracowniczej, kombatanckiej i pochodnych.

LUDNOŚĆ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNEGO WEDŁUG ŹRÓDEŁ UTRZYMANIA W 2002 R.

źródła utrzymania:

Ludność związana z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego powyżej 1 ha użytków rolnych w 28,8% utrzymywała się głównie lub dodatkowo z pracy w swoim gospodarstwie rolnym (w kraju 47,9%), a w 70,7% utrzymywała się z innych źródeł niż praca we własnym gospodarstwie rolnym (w kraju 51,8%).

Analizując źródła utrzymania ludności związanej z indywidualnym gospodarstwem rolnym powyżej 1 ha użytków rolnych, zauważamy ścisłą zależność od powierzchni użytkowanego gospodarstwa rolnego. Im powierzchnia była większa, tym wyższy był odsetek osób utrzymujących się z pracy w swoim gospodarstwie rolnym.

Ludność w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według powierzchni użytków rolnych i źródeł utrzymania w 2002 r.

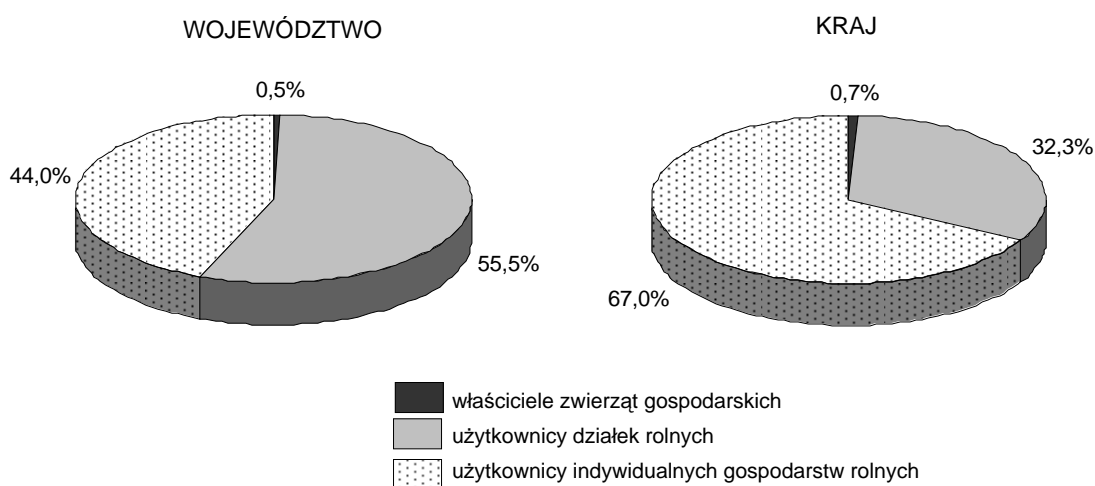
ŹRÓDŁA UTRZYMANIA	Ogółem		Powierzchnia użytków rolnych							
			do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha						
				razem	1–2 ha	2–5	5–10	10–15	15–20	20 ha i więcej
	w tys.	w odsetkach								
OGÓŁEM	809,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Utrzymujący się z pracy w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej)	144,2	17,8	7,8	28,8	17,4	27,3	47,6	64,6	68,4	75,8
wyłącznie	31,3	3,9	0,6	7,4	2,6	6,2	15,8	24,2	26,6	30,4
głównie	3,7	0,5	0,1	0,9	0,3	0,6	2,1	3,7	3,7	3,7
dodatkowo	86,7	10,7	6,8	15,0	13,3	17,2	17,7	11,6	8,7	6,7
utrzymywani	22,4	2,8	0,3	5,5	1,3	3,3	11,9	25,1	29,4	35,0
Utrzymujący się z innych źródeł niż praca w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej)	660,1	81,5	91,4	70,7	82,0	72,3	51,9	34,8	30,8	23,5
z pracy najemnej .	163,5	20,2	24,0	16,0	20,0	15,6	9,8	6,4	6,0	5,1
z pracy na własny rachunek	25,2	3,1	3,5	2,7	3,1	2,8	1,7	1,4	1,2	1,8
z niezarobkowych źródeł	184,8	22,8	26,6	18,6	21,3	18,4	14,5	12,7	13,1	9,6
w tym										
z emerytur	101,6	12,6	15,0	9,8	11,0	9,2	8,6	8,3	8,7	6,3
z renty z tytułu niezdolności do pracy (renty inwalidzkiej)	39,9	4,9	5,4	4,3	4,9	4,4	3,3	2,8	3,1	2,3
dochody										
z własności	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
utrzymywani	286,3	35,4	37,2	33,3	37,5	35,5	25,9	14,3	10,5	7,0
Nie ustalono	5,3	0,7	0,8	0,5	0,6	0,4	0,5	0,6	0,8	0,7

Wśród ogółu ludności związanej z użytkownikiem działki rolnej tylko 0,7% osób utrzymywało się wyłącznie lub głównie z pracy na działce rolnej (w kraju 1,9%), natomiast dla 6,8% ludności praca ta stanowiła dodatkowe źródło utrzymania (w kraju 12,4%). Ludność utrzymująca się z innych źródeł niż praca na działce rolnej zdecydowanie dominowała, stanowiąc 91,4% osób (w kraju 84,3%).

6. Użytkownicy gospodarstw indywidualnych

W województwie śląskim w 2002 r. wyodrębniono 244,4 tys. użytkowników gospodarstw indywidualnych, tj. o 10% mniej niż w 1996 r. Ponad połowa – 56% to użytkownicy działek rolnych, a prawie 44% to użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha. Właściciele zwierząt gospodarskich spisano zaledwie 1304 osoby.

UŻYTKOWNICY GOSPODARSTW INDYWIDUALNYCH W 2002 R.

Na wsi mieszkało 59% użytkowników gospodarstw indywidualnych, a 41% w mieście. Identyczne wartości odsetek odnotowano w strukturze użytkowników według płci, tj. 59% mężczyzn i 41% kobiet i od poprzedniego spisu rolnego proporcje te nie zmieniły się.

W 2002 r. w grupie użytkowników gospodarstw indywidualnych na 100 mężczyzn przypadało 69 kobiet (w kraju 50).

Użytkownicy gospodarstw indywidualnych według płci i grup wieku

GRUPY WIEKU	1996			2002		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH						
OGÓŁEM	270783	160353	110430	244441	144503	99938
w wieku:						
15 – 19 lat	341	202	139	384	229	155
20 – 29	14198	9347	4851	12117	7748	4369
30 – 39	43813	28474	15339	37887	24828	13059
40 – 49	66084	42304	23780	66690	41805	24885
50 – 59	56520	35537	20983	55254	33475	21779
60 – 64	28199	16476	11723	22482	13273	9209
65 lat i więcej	61626	28012	33614	49605	23133	26472
Nie ustalono	2	1	1	22	12	10
W ODSETKACH						
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w wieku:						
15 – 19 lat	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
20 – 29	5,2	5,8	4,4	5,0	5,4	4,4
30 – 39	16,2	17,7	13,9	15,5	17,2	13,1
40 – 49	24,4	26,4	21,6	27,3	28,9	24,9
50 – 59	20,9	22,2	19,0	22,6	23,2	21,8
60 – 64	10,4	10,3	10,6	9,2	9,2	9,2
65 lat i więcej	22,8	17,5	30,4	20,3	16,0	26,5
Nie ustalono	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Wśród mężczyzn będących użytkownikami gospodarstw indywidualnych największy odsetek dotyczył panów w wieku 40 – 49 lat i podobnie było w 1996 r. Kobiety natomiast najczęściej były w wieku 65 lat i więcej. Użytkownicy gospodarstw indywidualnych w 76% to osoby w wieku produkcyjnym, w tym 43% w wieku niemobilnym tj. 45 – 54 lat. W wieku poprodukcyjnym był co 4 użytkownik gospodarstwa indywidualnego. Udział użytkowników młodych poniżej 30 lat wyniósł tylko 5%.

Użytkownicy gospodarstw indywidualnych według ekonomicznych grup wieku i powierzchni użytków rolnych w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	W wieku				
		przedpro- dukcyjnym	produkcyjnym			popro- dukcyjnym
			razem	mobilnym	niemobilnym	
		w odsetkach				
OGÓŁEM	244,1	0,0	75,9	33,3	42,5	24,1
Właściciele zwierząt gospodarskich	1,3	0,2	72,9	29,0	43,9	26,9
Użytkownicy działek rolnych o powierzchni UR:	135,7	0,0	72,3	29,6	42,7	27,6
0,1 – 0,5 ha	94,8	0,0	71,6	29,0	42,6	28,3
0,5 – 1,0 ha	40,9	0,0	74,0	30,9	43,1	26,0

Użytkownicy gospodarstw indywidualnych według ekonomicznych grup wieku i powierzchni użytków rolnych w 2002 r. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	W wieku				
		przedpro- dukcyjnym	produkcyjnym			popro- dukcyjnym
			razem	mobilnym	niemobilnym	
		w odsetkach				
Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych..... o powierzchni UR:	107,4	0,0	80,4	38,1	42,3	19,5
1 – 2 ha	49,0	0,0	77,2	34,8	42,4	22,8
2 – 3	20,3	0,0	78,0	35,5	42,5	22,0
3 – 5	18,3	0,0	81,1	38,6	42,5	18,9
5 – 7	8,2	0,0	86,4	44,1	42,2	13,5
7 – 10	5,4	0,2	90,0	47,5	42,5	9,8
10 – 15	3,3	-	94,8	54,3	40,5	5,2
15 – 20	1,2	-	96,7	56,8	39,9	3,3
20 – 50	1,4	0,3	97,6	58,8	38,8	2,1
50 – 100	0,2	0,4	98,3	55,2	43,0	1,3
100 ha i więcej	0,1	-	100,0	60,7	39,3	-

Najwyższy odsetek użytkowników w wieku produkcyjnym (80%) dotyczył użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha. Należy zaznaczyć, że im większa była powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa, tym więcej było użytkowników w wieku produkcyjnym, zwłaszcza mobilnym, a mniej w wieku poprodukcyjnym. Te korzystne proporcje w strukturze wieku użytkowników dotyczyły zwłaszcza gospodarstw rolnych o powierzchni użytków powyżej 5 ha. Użytkownikami gospodarstw największych, tj. powyżej 100 ha użytków rolnych, były osoby wyłącznie w wieku produkcyjnym, w tym 61% w wieku mobilnym, a ściślej w przedziale wieku 25 – 44 lat. Aż 71% użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha mieszkało na wsi.

Wśród użytkowników działek rolnych w wieku produkcyjnym było 72% osób, w tym przeważał wiek niemobilny. Niestety w tej grupie użytkowników odnotowano największy odsetek (28%) osób w wieku poprodukcyjnym, w szczególności dotyczyło to użytkowników działek rolnych o powierzchni 0,1 – 0,5 ha. Użytkownicy działek rolnych w 51% mieszkali w miastach, a w 49% na wsi.

7. Poziom wykształcenia użytkowników

W porównaniu do wyników spisu rolnego z 1996 r. nastąpiła wyraźna poprawa poziomu wykształcenia użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych.

Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych według poziomu wykształcenia i płci

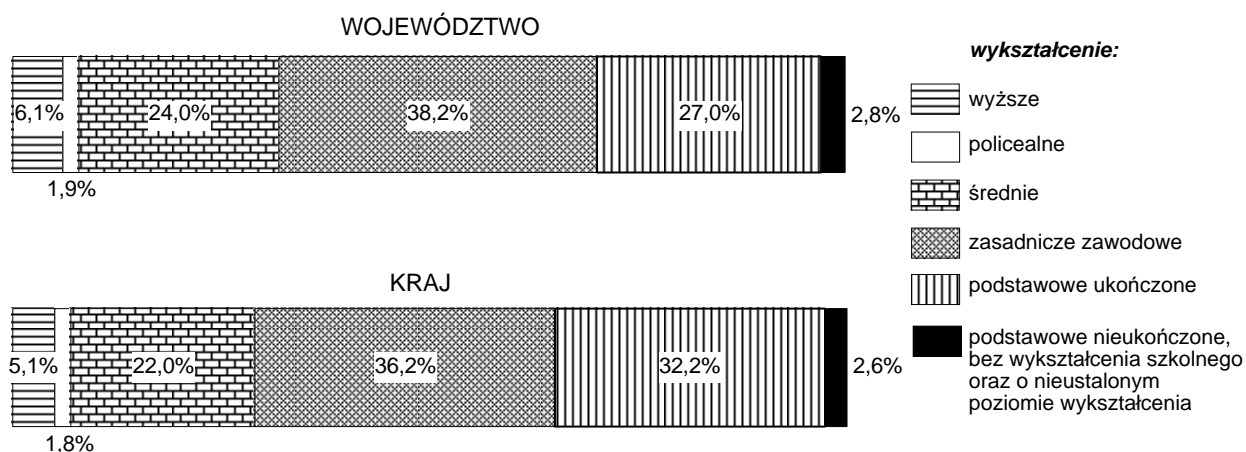
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Poziom wykształcenia ^a							
		wyższe	poli- cealne	średnie		zasadni- cze zawo- dowe	podsta- wowe ukoń- czone	podsta- wowe nieukoń- czone i bez wykształ- cenia szkol- nego	
				zawo- dowe	ogólno- kształ- cące				
									w odsetkach
OGÓŁEM									
1996	110,7	3,0	0,9	15,3	2,5	34,7	37,9	5,7	
2002	107,4	6,1	1,9	20,5	3,5	38,2	27,0	2,4	
Mężczyźni									
1996	71,1	3,3	0,5	16,1	1,5	42,1	32,8	3,7	
2002	67,6	6,2	1,1	21,3	1,9	45,9	21,9	1,2	
Kobiety									
1996	39,6	2,5	1,5	13,7	4,5	21,4	47,0	9,4	
2002	39,8	5,9	3,1	19,1	6,1	25,2	35,7	4,4	

^a Bez użytkowników o nieustalonym poziomie wykształcenia.

Wśród użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych w 1996 r. dominowały osoby o wykształceniu podstawowym ukończonym (37,9%) i zasadniczym zawodowym (34,7%). W 2002 r. odsetek osób posiadających jedynie wykształcenie podstawowe obniżył się aż o 10,9 pkt procentowego, natomiast odsetek użytkowników z wykształceniem zasadniczym zawodowym wzrósł o 3,5 pkt. W porównaniu do 1996r. prawie dwukrotnie wzrosła liczba użytkowników posiadających wykształcenie wyższe (w 2002 r. 6,1%) i policealne (w 2002 r. 1,9%). Systematycznie malał również odsetek użytkowników o wykształceniu podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

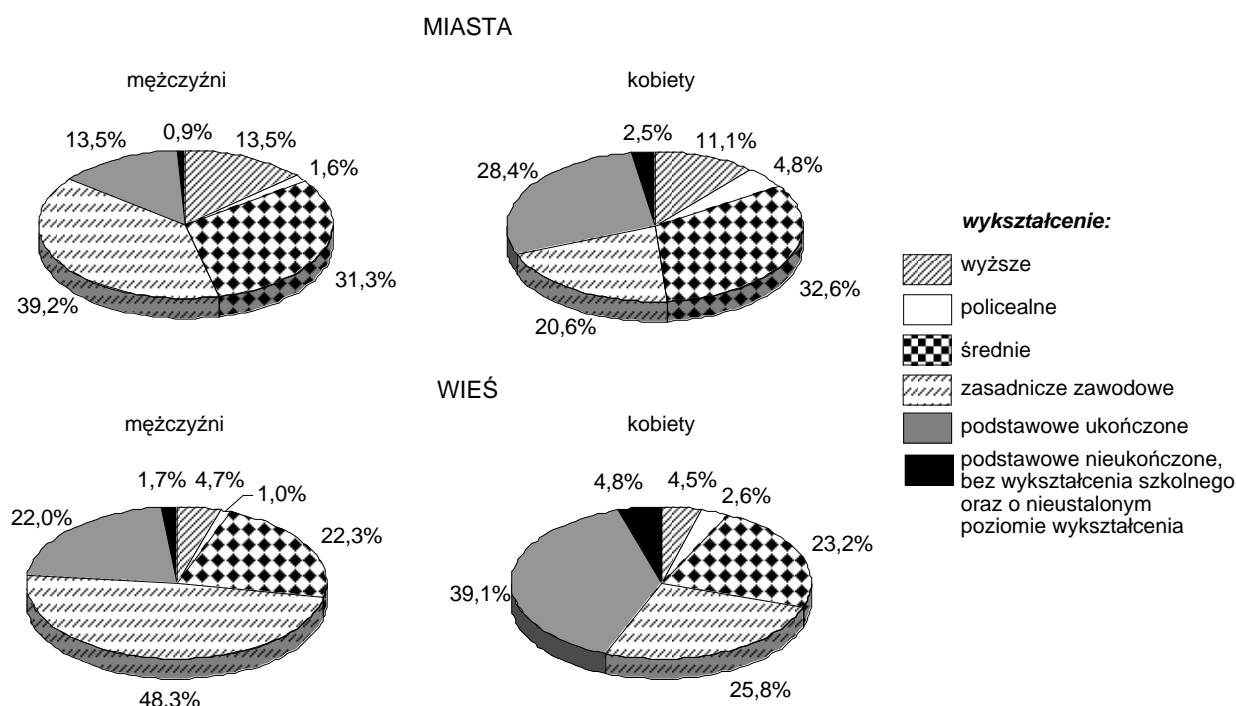
Poziom wykształcenia użytkowników gospodarstw indywidualnych był w województwie śląskim wyższy niż w kraju.

UŻYTKOWNICY INDYWIDUALNYCH GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2002 R.

Kobiety będące użytkownikami gospodarstw indywidualnych charakteryzowały się niższym poziomem wykształcenia niż mężczyźni. Wśród kobiet będących użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego dominowały kobiety z wykształceniem podstawowym ukończonym – 34,3% (tj. o 15,7 pkt procentowego więcej niż mężczyzn) – podczas gdy wśród mężczyzn dominowali użytkownicy z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 44,7%. Ponad trzykrotnie wyższy był odsetek kobiet posiadających wykształcenie podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego.

UŻYTKOWNICY GOSPODARSTW INDYWIDUALNYCH WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA I PŁCI W 2002 R.

W spisie ludności w 2002 r. zbadano poziom wykształcenia rolniczo osoby kierującej gospodarstwem indywidualnym, tj. użytkownika lub w przypadku gdy nie kierował on osobiście produkcją rolną, innej osoby z gospodarstwa domowego użytkownika lub osoby spoza gospodarstwa. Wśród osób kierujących gospodarstwem indywidualnym 97,3% było jednocześnie użytkownikiem tego gospodarstwa a 1,6% współmałżonkiem użytkownika.

Kierujący gospodarstwem indywidualnym według poziomu wykształcenia rolniczego oraz powierzchni użytków rolnych w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Poziom wykształcenia rolniczego					
		wyższe	policealne	średnie	zasadni- cze zawo- dowe	kurs rolniczy	brak wykształ- cenia rolniczego
		w odsetkach					
OGÓŁEM	132,8	0,6	0,1	3,4	5,7	19,9	70,3
Właściciele zwierząt gospodarskich.....	1,3	0,5	-	1,0	1,0	5,8	91,7
Użytkownicy działek rolnych	57,5	0,3	0,1	1,7	2,3	11,6	84,0
Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych	73,9	0,8	0,1	4,8	8,5	26,5	59,3
o powierzchni UR:							
1 – 2 ha	28,9	0,5	0,1	2,8	4,1	23,0	69,5
2 – 3	13,3	0,5	0,1	3,4	5,6	25,7	64,7
3 – 5	13,8	0,6	0,1	4,4	7,6	28,1	59,2
5 – 7	7,0	0,9	0,1	5,6	12,2	30,9	50,3
7 – 10	5,0	1,0	0,3	7,6	17,0	33,3	40,8
10 – 15	3,1	1,6	0,3	11,2	25,3	32,9	28,7
15 – 20	1,2	1,8	0,2	14,1	28,8	32,3	22,8
20 – 50	1,3	3,1	0,4	21,3	29,4	27,4	18,4
50 ha i więcej	0,3	8,7	1,2	21,7	27,4	21,4	19,6

W 2002 r. przygotowanie rolnicze posiadało jedynie 29,7% kierujących gospodarstwem indywidualnym. W kraju odsetek ten był zdecydowanie wyższy i wyniósł 42,3%. Wśród kierujących gospodarstwem indywidualnym, którzy posiadali przygotowanie rolnicze przeważały osoby o ukończonym kursie rolniczym – 66,9%. Jedynie 1,9% posiadało wyższe wykształcenie rolnicze.

Wśród kierujących indywidualnym gospodarstwem rolnym odsetek osób posiadających przygotowanie rolnicze był wyższy i wyniósł 40,7%. Można również zauważyć, że kierujący indywidualnym gospodarstwem rolnym o wyższym areale użytków rolnych częściej posiadali przygotowanie rolnicze. Kierujący indywidualnym gospodarstwem rolnym o powierzchni użytków rolnych 50 ha i więcej charakteryzowali się najwyższym odsetkiem osób posiadających wyższe wykształcenie rolnicze – 8,7%. Odsetek kierujących posiadających średnie wykształcenie rolnicze rośnie od 2,8% w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 1–2 ha do 21,7% w gospodarstwach posiadających 50 ha i więcej użytków rolnych.

8. Źródła utrzymania użytkowników

W 2002 r. najwięcej użytkowników gospodarstw indywidualnych utrzymywało się z dochodów pochodzących ze źródeł nierolniczych (68,7%) lub głównie nierolniczych (22,4%). Źródło utrzymania rolnicze posiadało 7,5% ogółu użytkowników gospodarstw indywidualnych.

Użytkownicy gospodarstw indywidualnych według źródeł utrzymania w 2002 r.

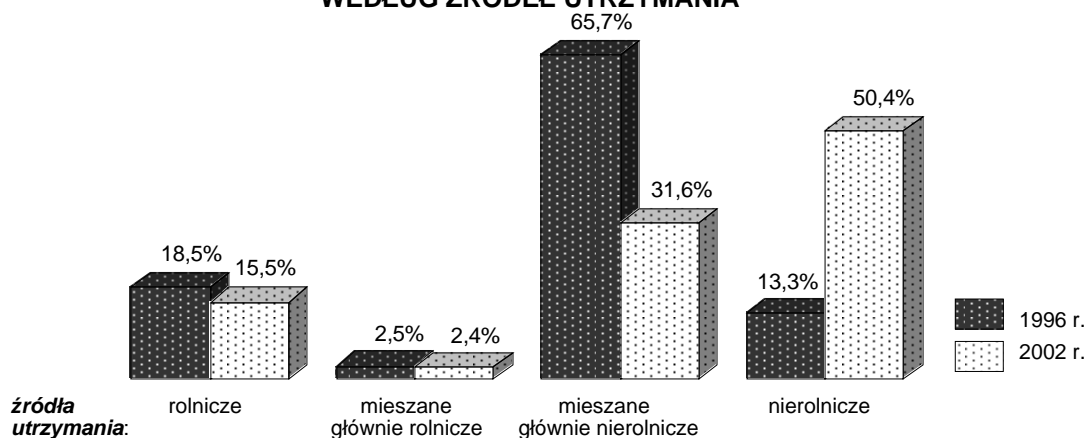
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Źródła utrzymania ^a			
		rolnicze	mieszane		nierolnicze
			głównie rolnicze	głównie nierolnicze	
		w odsetkach			
OGÓŁEM	244,4	7,5	1,1	22,4	68,7
Właściciele zwierząt gospodarskich	1,3	4,1	0,5	13,9	81,5
Użytkownicy działek rolnych o powierzchni UR:	135,7	1,3	0,2	15,3	83,1
0,1 – 0,5 ha	94,8	0,9	0,1	13,2	85,5
0,5 – 1,0 ha	40,9	2,0	0,2	20,0	77,5
Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni UR:	107,4	15,5	2,4	31,6	50,4
1 – 2 ha	49,0	5,6	0,6	28,4	65,2
2 – 3	20,3	9,6	1,3	34,2	54,7
3 – 5	18,4	17,2	2,2	39,0	41,5
5 – 7	8,2	30,0	5,1	39,0	25,8
7 – 10	5,4	43,7	8,3	32,0	16,0
10 – 15	3,3	59,3	11,8	20,0	8,9
15 – 20	1,2	66,7	12,0	13,9	7,3
20 – 50	1,4	74,5	11,8	6,7	7,0
50 – 100	0,2	70,4	9,1	10,0	10,4
100 ha i więcej	0,1	53,6	20,5	13,4	12,5

a Bez nieustalonego źródła utrzymania.

Zmiany w strukturze źródeł utrzymania użytkowników gospodarstw rolnych są związane ze zmianami strukturalnymi w rolnictwie oraz sytuacją na rynku pracy. Wśród użytkowników gospodarstw indywidualnych utrzymujących się ze źródeł rolniczych liczną grupę stanowili użytkownicy posiadający większą powierzchnię użytków rolnych. I tak w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 15 – 20 ha 66,7% użytkowników utrzymywało się z dochodów rolniczych (w kraju 75,9%). Najliczniejszą grupą były gospodarstwa liczące 20 ha i więcej, gdzie 72,6% użytkowników utrzymywało się z dochodów ze źródeł rolniczych (w kraju 78,9%). Z kolei użytkownicy gospodarstw małych o powierzchni użytków rolnych 1–2 ha utrzymywali się głównie ze źródeł nierolniczych – 65,2% (w kraju 48,1%), dochody ze źródeł rolniczych stanowiły tylko 5,6 % (w kraju 12,1%).

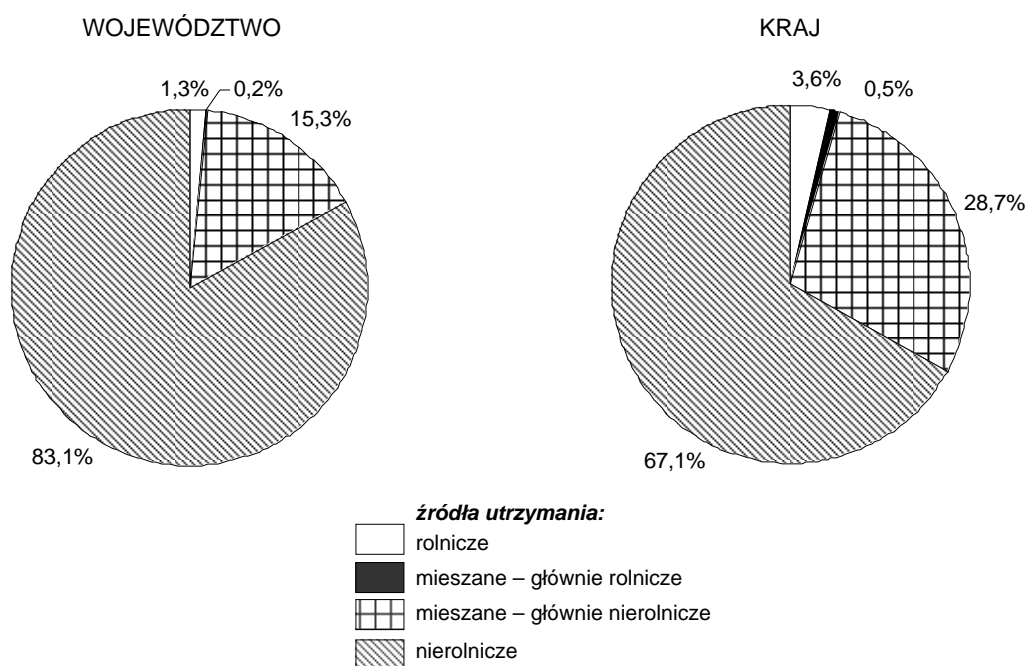
W porównaniu do 1996 r. zmniejszył się udział użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych powyżej 1 ha użytków rolnych utrzymujących się ze źródeł rolniczych (o 3,0%) oraz mieszanych – głównie nierolniczych – o 34,1 %.

STRUKTURA UŻYTKOWNIKÓW INDYWIDUALNYCH GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG ŹRÓDEŁ UTRZYMANIA

Wśród użytkowników działek rolnych struktura źródeł utrzymania była odmienna. W tej grupie gospodarstw dominowały osoby utrzymujące się z dochodów pochodzących ze źródeł nierolniczych – 83,1% (w kraju 67,1%). Natomiast źródło utrzymania rolnicze posiadało 1,3% użytkowników działek rolnych (w kraju 3,6%).

STRUKTURA UŻYTKOWNIKÓW DZIAŁEK ROLNYCH WEDŁUG ŹRÓDEŁ UTRZYMANIA W 2002 R.

II. GOSPODARSTWA DOMOWE

1. Stan i wielkość gospodarstw domowych

W województwie śląskim w 2002 r. było 245,1 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego i stanowiły one 13,8% ogółu gospodarstw domowych w województwie oraz 8,6% tej kategorii gospodarstw w kraju. Na wsi spisano 144,2 tys. (59%) gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego i było to 45% ogółu gospodarstw wiejskich. Liczba miejskich gospodarstw domowych związanych z rolnictwem wyniosła 100,9 tys. (41%) i było to tylko ok. 7% ogółu gospodarstw w mieście.

W porównaniu z wynikami spisu rolnego z 1996 r. liczba gospodarstw z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego zmniejszyła się o 9,5%.

Gospodarstwa domowe i ludność zamieszkała z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego

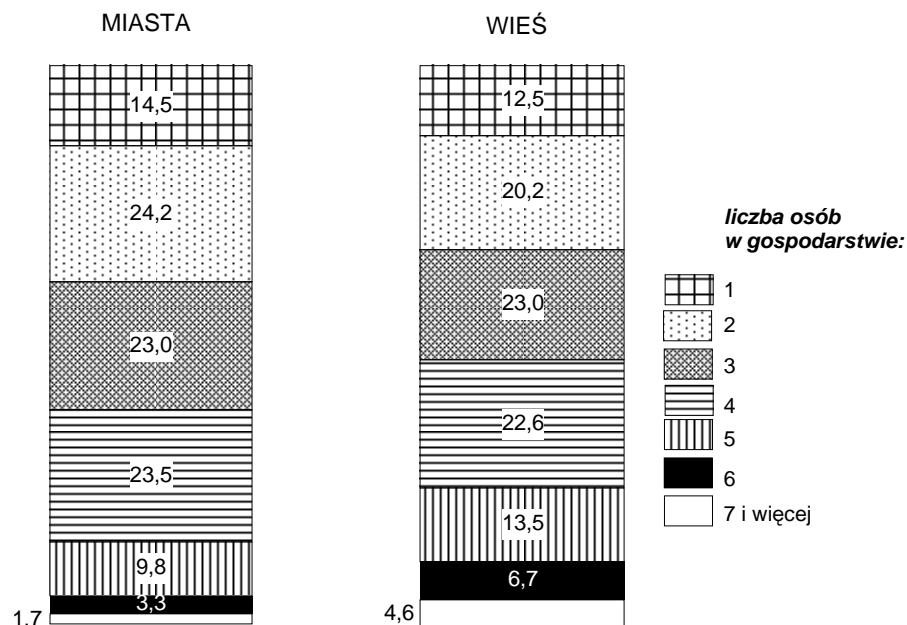
WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe			Ludność w gospodarstwach domowych			Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	
	1996	2002		1996	2002		1996	2002
	w tys.		1996 = 100	w tys.		1996 = 100		
OGÓŁEM	270,8	245,1	90,5	971,3	809,5	83,3	3,59	3,30
Miasta	104,6	100,9	96,5	361,7	310,6	85,9	3,46	3,08
Wieś	166,2	144,2	86,7	609,6	498,9	81,8	3,67	3,46

W poszczególnych podregionach odsetek gospodarstw domowych związanych z rolnictwem był zróżnicowany i tak największy dotyczył podregionu częstochowskiego tj. 28,7% ogółu gospodarstw domowych w podregionie, a najmniejszy w podregionie centralnym śląskim – 7,8%.

Wielkość gospodarstw domowych związanych z rolnictwem, mierzona przeciętną liczbą osób w gospodarstwie, zmniejszyła się w porównaniu z 1996 r. i wyniosła w 2002 r. 3,30 osób, z tego na wsi wskaźnik ten wyniósł 3,46 osób, a w mieście 3,08 osób.

Gospodarstwo domowe z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha składało się przeciętnie z 3,57 osób. Natomiast gospodarstwo domowe z użytkownikiem działki rolnej liczyło 3,09 osób.

**GOSPODARSTWA DOMOWE Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNEGO
WEDŁUG LICZBY OSÓB W 2002 R.**

Wśród gospodarstw domowych związanych z rolnictwem w 2002 r. odnotowano najwięcej gospodarstw czteroosobowych (23%), przy czym w miastach najczęściej występowały gospodarstwa dwuosobowe, a na wsi podobnie jak w całym województwie czteroosobowe. Co siódme gospodarstwo domowe związane z rolnictwem było jednoosobowe.

Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według liczby osób i powierzchni użytków rolnych w 2002 r.

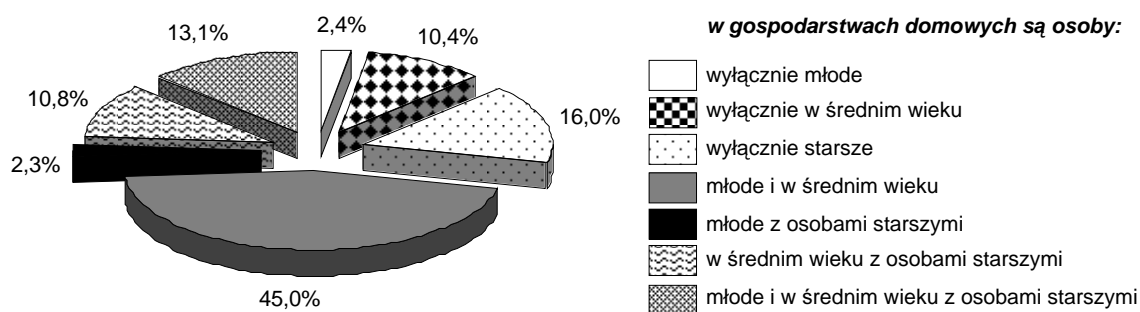
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Gospodarstwa domowe o liczbie osób						
		1	2	3	4	5	6	7 i więcej
		w odsetkach						
OGÓŁEM	245,1	13,3	21,8	21,2	23,0	12,0	5,3	3,4
gospodarstwa domowe:								
Z właścicielem zwierząt gospodarskich.....	1,3	13,6	28,8	20,4	22,4	8,5	4,9	1,4
Z użytkownikiem działki rolnej	136,0	14,9	24,5	22,1	22,4	10,3	3,8	2,0
o powierzchni UR:								
0,1 – 0,5 ha	95,0	15,2	25,1	22,3	22,2	9,9	3,5	1,8
0,5 – 1,0 ha	41,0	14,3	23,1	21,5	22,9	11,2	4,4	2,6

Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według liczby osób i powierzchni użytków rolnych w 2002 r. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Gospodarstwa domowe o liczbie osób						
		1	2	3	4	5	6	7 i więcej
		w odsetkach						
Z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego o powierzchni UR:	107,7	11,3	18,4	20,1	23,7	14,1	7,2	5,2
1 – 2 ha	49,2	12,6	20,4	21,2	24,2	12,5	5,5	3,6
2 – 3	20,3	12,0	19,4	20,3	23,2	13,7	6,6	4,8
3 – 5	18,4	11,2	17,5	19,7	23,1	14,9	7,8	5,8
5 – 7	8,2	9,0	15,6	18,4	24,7	16,5	8,9	6,9
7 – 10	5,4	8,0	14,0	17,5	22,7	17,8	11,3	8,7
10 – 15	3,2	5,2	10,4	16,6	22,7	19,2	13,7	12,2
15 – 20	1,2	4,8	8,5	14,8	21,3	19,3	16,5	14,8
20 – 50	1,4	4,8	7,5	16,2	22,8	21,6	14,9	12,2
50 – 100	0,2	5,7	7,8	14,3	20,9	23,0	14,4	13,9
100 ha i więcej	0,1	7,1	4,5	9,8	25,0	28,6	10,7	14,3

Zarówno w grupie gospodarstw domowych z użytkownikiem działki rolnej jak i z właścicielem zwierząt gospodarskich dominowały gospodarstwa dwuosobowe. Natomiast gospodarstwa z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha były najczęściej czteroosobowe. Poza tym w tej grupie gospodarstw co czwarte gospodarstwo było pięcioosobowe i większe. Największy odsetek gospodarstw jednoosobowych (prawie 15%) wystąpił w gospodarstwach domowych z użytkownikiem działki rolnej. Z kolei największy udział gospodarstw siedmioosobowych i większych (15%) odnotowano wśród gospodarstw z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych 15 – 20 ha.

STRUKTURA GOSPODARSTW DOMOWYCH Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNEGO WEDŁUG POKOLENIOWYCH GRUP WIEKU W 2002 R.

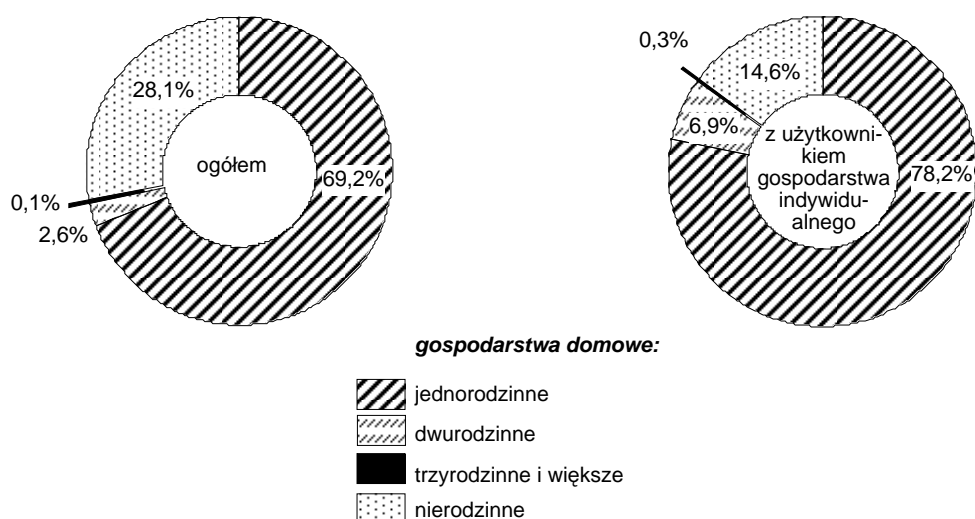

Prawie co drugie gospodarstwo domowe związane z rolnictwem składało się z osób młodych i w średnim wieku. Natomiast najmniej (2,3%) było gospodarstw, w których są osoby młode z osobami starszymi, a także w których są osoby wyłącznie młode (2,4%). Osoby wyłącznie starsze były w 16% gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego.

2. Skład rodzinny gospodarstw domowych

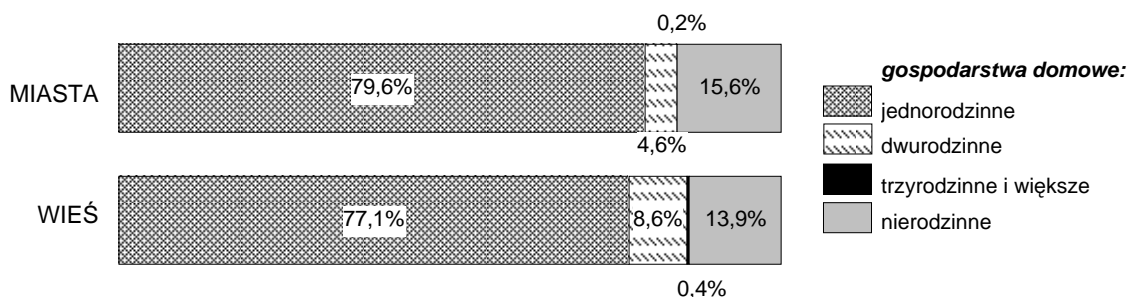
Spośród wszystkich gospodarstw domowych ludności związanej z rolnictwem 85,4% tj. 209,4 tys. stanowiły gospodarstwa rodzinne, a 14,6% gospodarstwa nierodzinne. Odsetek gospodarstw nierodzinnych wśród gospodarstw domowych ludności związanej z rolnictwem był o 13,5 pkt procentowego niższy niż wśród ogółu gospodarstw domowych województwa.

**STRUKTURA GOSPODARSTW DOMOWYCH
WEDŁUG TYPÓW GOSPODARSTWA W 2002 R.**

W grupie gospodarstw rodzinnych zdecydowanie dominowały gospodarstwa jednorodzinne – 91,5%. Gospodarstwa dwurodzinne stanowiły 8,1%, natomiast gospodarstwa domowe składające się z trzech i większej liczby rodzin występowały stosunkowo rzadko i ich udział wyniósł 0,4%.

**GOSPODARSTWA DOMOWE Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNEGO
WEDŁUG TYPU GOSPODARSTWA DOMOWEGO W 2002 R.**

Gospodarstwa domowe mieszkające na wsi stanowiły 58,8% ogółu gospodarstw domowych ludności związanej z rolnictwem. Wśród gospodarstw wiejskich odsetek gospodarstw jednorodzinnych i nierodzinnych był niższy niż wśród gospodarstw miejskich (odpowiednio o 2,5 i 1,7 pkt procentowego). Prawie dwukrotnie częściej występowały natomiast gospodarstwa dwurodzinne oraz trzyrodzinne i większe.

Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według typu gospodarstwa domowego i powierzchni użytków rolnych w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe				
	ogółem w tys.	jednorodzinne	dwurodzinne	trzyrodzinne i większe	nierodzinne
OGÓŁEM	245,1	78,2	6,9	0,3	14,6
gospodarstwa domowe:					
Z właścicielem zwierząt gospodarskich	1,3	81,2	4,0	-	14,8
Z użytkownikiem działki rolnej	136,0	78,6	5,2	0,2	16,0
Z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	107,7	77,7	9,2	0,4	12,7
o powierzchni UR:					
1 – 2 ha	49,2	78,3	7,5	0,3	13,9
2 – 5	38,7	76,9	9,5	0,4	13,2
5 – 10	13,6	77,2	11,9	0,7	10,2
10 – 20	4,5	77,3	15,9	0,8	6,0
20 – 50	1,4	78,1	15,6	0,6	5,7
50 – 100	0,2	80,0	13,9	0,4	5,7
100 ha i więcej	0,1	84,0	8,9	-	7,1

W gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych wzrastał odsetek gospodarstw rodzinnych spadał natomiast udział gospodarstw nierodzinnych. I tak w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 1–2 ha odsetek gospodarstw jednorodzinnych wyniósł 78,3%,

dwurodzinnych 7,5% a nierodzinnych 13,9%. W przypadku gospodarstw posiadających 100 ha i więcej użytków rolnych udziały te wyniosły odpowiednio 84,0%, 8,9% i 7,1%.

3. Rodziny w gospodarstwach domowych

W gospodarstwach domowych ludności związanej z rolnictwem wyłoniono 227,9 tys. rodzin. Rodziny z właścicielem zwierząt gospodarskich stanowiły 0,5%, rodziny z użytkownikiem działki rolnej 53,5%, a z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego 46,0 % ogółu rodzin ludności związanej z rolnictwem.

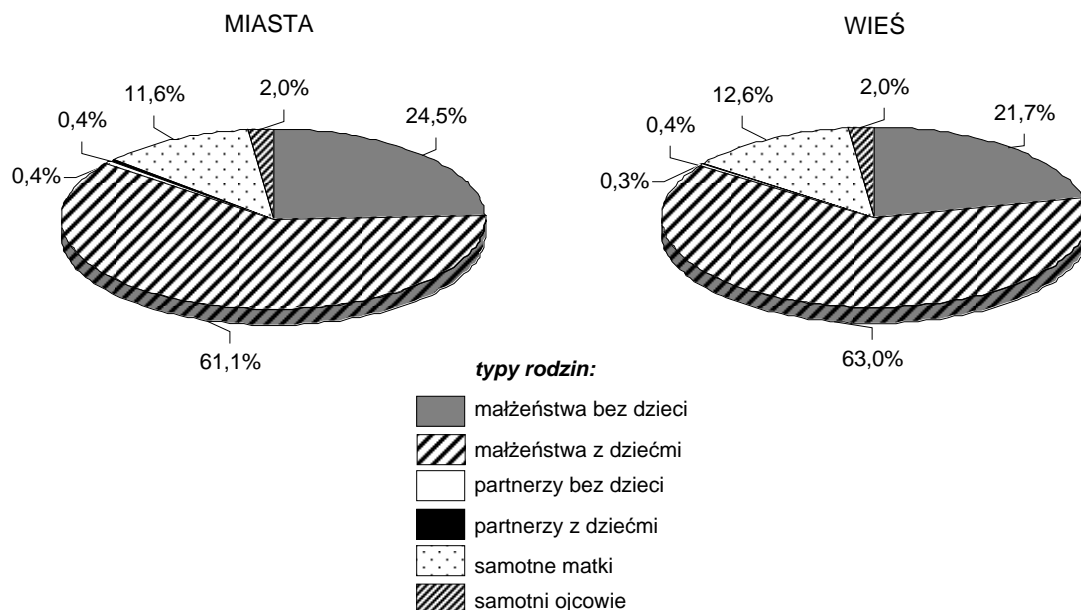
Rodziny w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według typów rodzin w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Małżeństwa		Partnerzy		Matki z dziećmi	Ojcowie z dziećmi
		bez dzieci	z dziećmi	bez dzieci	z dziećmi		
		w odsetkach					
OGÓŁEM	227,9	22,9	62,2	0,3	0,4	12,2	2,0
gospodarstwa domowe:							
Z właścicielem zwierząt gospodarskich	1,2	29,3	58,8	0,3	0,6	9,4	1,6
Z użytkownikiem działki rolnej .	121,8	25,4	60,1	0,4	0,4	11,9	1,8
Z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	104,9	19,8	64,8	0,3	0,4	12,6	2,1

Dominującym typem rodziny były małżeństwa z dziećmi, stanowiły one 62,2% ogółu rodzin ludności związanej z rolnictwem. Należy zaznaczyć, że przez dziecko rozumie się osobę mieszkającą i utrzymującą się z rodzicami (lub jednym z rodziców), niezależnie od jej wieku i stanu cywilnego. Małżeństwa bez dzieci stanowiły 22,9%. Grupę tę tworzyły zarówno małżeństwa, których dzieci już się usamodzielnili jak i małżeństwa, które dzieci nie mają i nie miały. Rodziny niepełne (tzn. z jednym rodzicem i dziećmi) stanowiły 14,2% ogółu rodzin, z czego samotnych matek było sześciokrotnie więcej niż samotnych ojców. Rodziny partnerów – spisane po raz pierwszy w 2002 r. występowały stosunkowo rzadko i stanowiły jedynie 0,7% ogółu rodzin związanych z rolnictwem.

Odsetek małżeństw z dziećmi oraz rodzin niepełnych był wyższy wśród rodzin z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego niż wśród rodzin z właścicielem zwierząt gospodarskich i użytkownikiem działki rolnej, niższy był natomiast udział małżeństw bez dzieci.

**RODZINY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UŻYTKOWNIKIEM
GOSPODARSTWA INDYWIDUALNEGO WEDŁUG TYPÓW RODZIN W 2002 R.**

Na wsi zamieszkiwało 60,4% ogółu rodzin związanych z rolnictwem. Wśród rodzin wiejskich odsetek małżeństw z dziećmi i samotnych matek był wyższy niż wśród rodzin miejskich (odpowiednio o 1,9 i 1,0 pkt procentowego), mniej natomiast było małżeństw bez dzieci. Odsetek rodzin partnerów i samotnych ojców był prawie identyczny w rodzinach miejskich i wiejskich.

Spośród wszystkich rodzin związanych z rolnictwem – 55,5% (126,5 tys.) – posiadało dzieci do lat 24 na utrzymaniu. Zdecydowanie najwięcej było rodzin posiadających jedno dziecko (43,3%) lub dwoje dzieci na utrzymaniu (38,5%). Jedynie co dwudziesta rodzina posiadała czworo lub więcej dzieci na utrzymaniu.

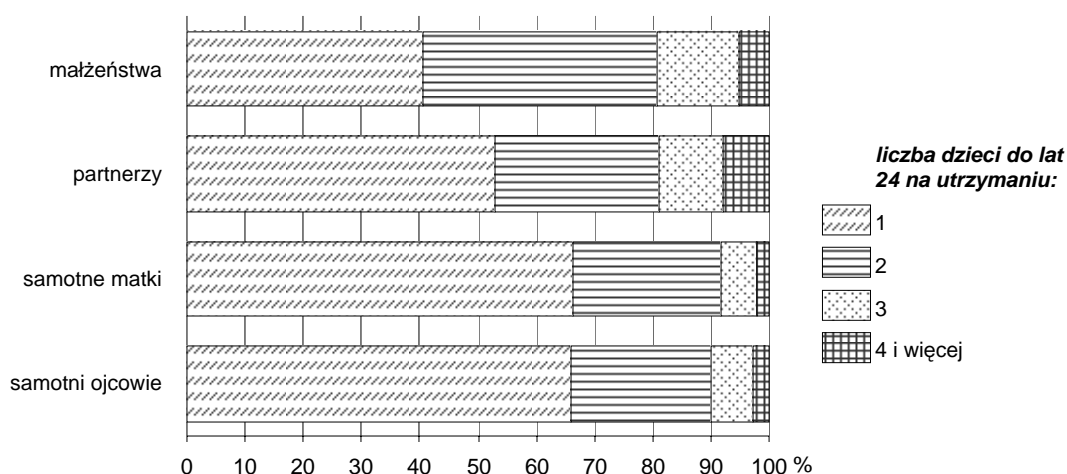
Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według liczby dzieci na utrzymaniu w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu				
	ogółem w tys.	w tym o liczbie dzieci			
		1	2	3	4 i więcej
		w odsetkach			
OGÓŁEM	126,5	43,3	38,5	13,2	5,0
rodziny:					
Z właścicielami zwierząt gospodarskich	0,6	47,7	36,0	10,7	5,6
Z użytkownikiem działki rolnej	65,3	46,3	38,1	11,8	3,8
Z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	60,6	40,2	38,9	14,7	6,2

Rodziny z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego posiadały więcej dzieci do lat 24 na utrzymaniu niż pozostałe rodziny związane z rolnictwem. Odsetek rodzin posiadających jedno dziecko na utrzymaniu był w tej grupie najniższy i wyniósł 40,2%, podczas gdy w gospodarstwach z właścicielem zwierząt gospodarskich wyniósł 47,7%, a w gospodarstwach z użytkownikiem działki rolnej 46,3%. Wyższy był natomiast udział rodzin posiadających dwoje i więcej dzieci na utrzymaniu. I tak np. troje dzieci do lat 24 na utrzymaniu posiadało 14,7% rodzin z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego, 11,8% rodzin z użytkownikiem działki rolnej i 10,7% rodzin z właścicielem zwierząt gospodarskich.

Można zauważyć znaczne zróżnicowanie liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu w zależności od typu rodziny.

RODZINY Z DZIEĆMI DO LAT 24 NA UTRZYMANIU W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNEGO WEDŁUG TYPÓW RODZIN I LICZBY DZIECI NA UTRZYMANIU W 2002 R.

Tylko 40,7% małżeństw posiadało jedno dziecko na utrzymaniu, podczas gdy odsetek ten w rodzinach partnerów wyniósł 52,8%, w rodzinach samotnych matek 66,4% a w rodzinach samotnych ojców 66,0%. Odwrotna tendencja występowała w przypadku rodzin posiadających więcej niż jedno dziecko na utrzymaniu: odsetek rodzin z dwojgiem dzieci na utrzymaniu spadł z 40,1% w małżeństwach do 24,1% w rodzinach samotnych ojców, a odsetek rodzin posiadających troje dzieci na utrzymaniu obniżył się odpowiednio z 14,0% do 7,0%.

Młode rodziny, w których matka nie ukończyła 30 a ojciec 35 lat stanowiły 12,2% rodzin z dziećmi na utrzymaniu. Wśród młodych rodzin zdecydowanie przeważały małżeństwa, stanowiąc 82,0% ogółu młodych rodzin. Drugą znaczącą grupę – 16,3% stanowiły samotne matki. 64,7% młodych rodzin posiadało jedno dziecko na utrzymaniu, najczęściej w wieku do 2 lat.

Młode rodziny^a z dziećmi na utrzymaniu w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według typu rodzin w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Małżeństwa	Partnerzy	Samotne matki	Samotni ojcowie
		w odsetkach			
OGÓŁEM	15,5	82,0	0,6	16,3	1,1
w gospodarstwach:					
Z właścicielem zwierząt gospodarskich	0,1	77,3	3,8	18,9	-
Z użytkownikiem działki rolnej	7,3	80,0	0,7	18,2	1,1
Z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	8,1	83,8	0,5	14,6	1,1

a W których matki nie ukończyły 30 lat, a ojcowie 35 lat.

Praca była głównym źródłem utrzymania dla 48,2% osób stanowiących głowę gospodarstwa domowego, a 47,1% utrzymywało się głównie ze źródeł niezarobkowych. Nie posiadało własnych dochodów i pozostawało na utrzymaniu osób spoza gospodarstwa 4,2% głów gospodarstw domowych. W rodzinach nie posiadających dzieci do lat 24 na utrzymaniu ponad ¾ głów gospodarstw domowych (77,2%) utrzymywało się głównie ze źródeł niezarobkowych, a praca była głównym źródłem utrzymania jedynie dla 19,8%.

W rodzinach z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu proporcje te kształtowały się odwrotnie, 70,9% głów gospodarstw domowych utrzymywało się głównie z pracy, a 22,9% ze źródeł niezarobkowych. Wśród tych gospodarstw częściej też głowy gospodarstwa pozostawały na utrzymaniu.

Rodziny w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według głównego źródła utrzymania głowy rodziny i typu rodziny w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Główne źródło utrzymania głowy rodziny								Nie-ustalo- ne źródło utrzy- mania
	praca			niezarobkowe źródło			inne dochody	na utrzy- maniu	
	razem	poza rolnic- twem	w rol- nictwie	razem	w tym				
					emery- tury	renty			
	w odsetkach								
OGÓŁEM	48,2	41,9	6,3	47,1	28,7	13,6	0,1	4,2	0,4
Rodziny bez dzieci na utrzymaniu	19,8	16,7	3,1	77,2	53,5	19,9	0,1	2,2	0,7
małżeństwa	21,8	18,4	3,4	75,2	56,0	15,1	0,0	2,3	0,7
partnerzy	37,1	32,9	4,2	48,9	22,9	19,1	0,7	12,4	0,9
matki z dziećmi	10,9	9,0	1,9	87,0	40,8	43,6	0,0	1,6	0,5
ojcowie z dziećmi	11,5	8,7	2,8	85,6	66,3	16,3	-	1,9	1,0
Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	70,9	62,1	8,8	22,9	0,9	8,6	0,1	5,8	0,3
małżeństwa	72,9	63,7	9,2	22,0	9,2	7,9	0,1	4,8	0,2
partnerzy	57,5	48,4	9,1	25,3	7,3	10,7	0,1	16,6	0,5
matki z dziećmi	53,2	48,3	4,8	30,0	3,6	15,3	0,2	16,0	0,6
ojcowie z dziećmi	57,1	48,7	8,4	35,5	15,7	12,9	0,4	6,6	0,4

4. Charakterystyka ekonomiczna gospodarstw domowych

W 2002 r. wśród ogółu gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego dominującym typem były gospodarstwa pracowników – 77,7% oraz gospodarstwa emerytów – 74,8% i rencistów – 34,9%. Gospodarstwa domowe z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego stanowiły najliczniejszą grupę wśród gospodarstw rolników (93,1%) i pracowników użytkujących gospodarstwo rolne – 76,2%.

Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według typu gospodarstwa i grupy społeczno – ekonomicznej gospodarstwa w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Gospodarstwa domowe z:		
		właścicielem zwierząt gospodarskich	z użytkownikiem:	
			działki rolnej	indywidualnego gospodarstwa rolnego
OGÓŁEM	245,1	0,5	55,5	44,0
gospodarstwa domowe:				
Rolników	11,7	0,3	6,6	93,1
Pracowników użytkujących gospodarstwo indywidualne	16,3	0,2	23,6	76,2
Pracowników	77,7	0,6	61,6	37,8
Pracujących na rachunek własny	18,5	0,6	52,5	46,9
Emerytów	74,8	0,6	63,3	36,1
Rencistów	34,9	0,4	56,8	42,8
Utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł	8,8	0,5	59,6	39,9
Utrzymujących się z dochodów z własności	0,2	1,7	55,0	43,3
Pozostałe gospodarstwa domowe	2,1	0,5	61,9	37,6

Liczną zbiorowość gospodarstw domowych z użytkownikiem działki rolnej stanowiły gospodarstwa emerytów – 63,3%, gospodarstwa pracowników – 61,6% oraz gospodarstwa domowe utrzymujące się z innych niezarobkowych źródeł – 59,6%.

W porównaniu do spisu rolnego z 1996 r. zaobserwowano istotne zmiany w strukturze źródeł utrzymania gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego. W gospodarstwach tych zmniejszył się udział utrzymujących się ze źródeł mieszanych – głównie nierolniczych z 60,1% do 14,0%. Natomiast duży wzrost odnotowano wśród gospodarstw utrzymujących się ze źródeł nierolniczych z 33,0% do 80,1%.

Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według źródeł utrzymania i powierzchni użytków rolnych w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Źródła utrzymania gospodarstwa domowego ^a			
		rolnicze	mieszane		nierolnicze
			głównie rolnicze	głównie nierolnicze	
OGÓŁEM	245,1	2,5	3,2	14,0	80,1
gospodarstwa domowe:					
Z właścicielem zwierząt gospodarskich	1,3	2,4	1,1	7,4	89,1
Z użytkownikiem działki rolnej	136,0	0,4	0,3	8,0	91,2
Z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego	107,7	5,3	6,8	21,7	66,1
o powierzchni UR:					
1 – 2 ha	49,2	1,5	1,2	16,4	80,7
2 – 3	20,3	2,7	2,3	22,3	72,6
3 – 5	18,4	4,9	5,6	29,3	60,1
5 – 7	8,2	9,7	14,7	33,6	41,9
7 – 10	5,4	16,1	26,7	30,4	26,8
10 – 15	3,3	23,9	40,8	20,7	14,5
15 – 20	1,2	27,9	47,5	13,0	11,6
20 – 50	1,4	38,0	45,6	8,1	8,2
50 – 100	0,2	43,0	36,1	6,5	14,3
100 ha i więcej	0,1	41,0	29,5	12,5	17,0

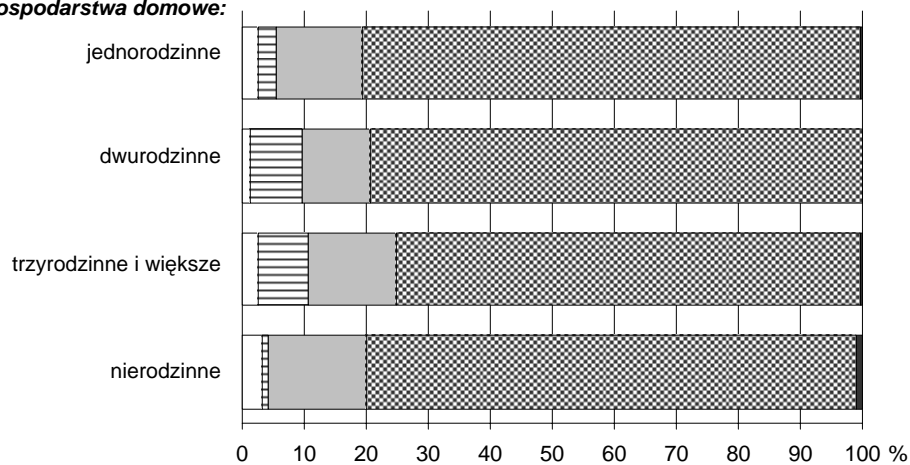
^a Bez nieustalonego źródła utrzymania.

Gospodarstwa domowe z użytkownikiem działki rolnej głównie utrzymywały się z dochodów pochodzących ze źródeł nierolniczych – 91,2%. W gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego zauważamy pewną zależność źródła utrzymania od powierzchni użytkowanego gospodarstwa rolnego, im powierzchnia była większa, tym wyższy był odsetek gospodarstw utrzymujących się ze źródeł dochodów rolniczych. Przykładem tego są gospodarstwa liczące 50 – 100 ha, gdzie 43,0% gospodarstw utrzymywało się wyłącznie ze źródeł rolniczych, a 36,1 % ze źródeł mieszanych – głównie rolniczych.

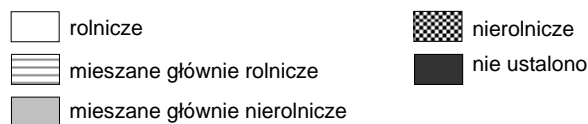
Spośród gospodarstw domowych związanych z rolnictwem 80,3% gospodarstw rodzinnych i 79,0% gospodarstw nierodzinnych utrzymywało się z dochodów pochodzących ze źródeł nierolniczych. Wśród gospodarstw rodzinnych dominowały gospodarstwa jednorodzinne utrzymujące się ze źródeł nierolniczych (80,4%).

GOSPODARSTWA DOMOWE Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNEGO WEDŁUG TYPU GOSPODARSTWA I ŹRÓDEŁ UTRZYMANIA W 2002 R.

gospodarstwa domowe:

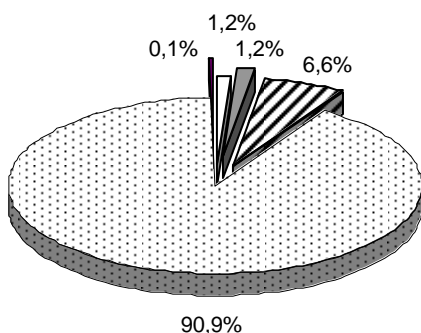

źródła utrzymania:

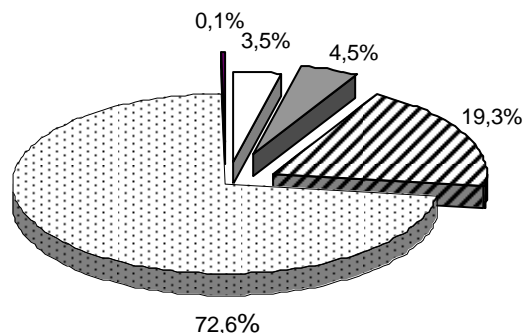

GOSPODARSTWA DOMOWE Z UŻYTKOWNIKIEM GOSPODARSTWA INDYWIDUALNEGO WEDŁUG ŹRÓDEŁ UTRZYMANIA W 2002 R.

MIASTA

WIEŚ

źródła utrzymania:

